

NAJVYŠŠÍ KONTROLNÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Priemyselná 2, 824 73 Bratislava 26

Kancelária predsedu

Odbor komunikácie a styku s verejnosťou

Nemocnice krivajú v hospodárení aj pri transparentnosti nákupu techniky

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky (NKÚ SR) ukončil druhú etapu komplexnej prierezovej kontroly slovenského zdravotníctva. Úrad sa v 13 vybraných zdravotníckych zariadeniach (3 príspevkové organizácie zriadené Ministerstvom zdravotníctva SR, 5 samosprávnych nemocníc a 5 transformovaných zdravotníckych zariadení, zakladateľom ktorých je MZ SR – zoznam na druhej strane), zameral na ich hospodárenie, stav a vývoj pohľadávok a záväzkov, investovanie do stavieb a zdravotníckej techniky. Kontrolná akcia bola do plánu kontrolnej činnosti úradu zaradená po vyhodnotení rizík v oblasti zdravotníctva, súvisiacich so stratovým hospodárením zdravotníckych zariadení, neehospodárnosťou pri zabezpečovaní tovarov a služieb, ako aj plnením povinností pri správe majetku štátu. Kontrolované obdobie predstavujú roky 2011 až 2015.

Zistenia NKÚ SR

Výsledky dvoch etáp doposiaľ uskutočnenej kontroly nemocníc sú vo veľkej miere identické pre všetky kontrolované príspevkové organizácie. Vzhľadom na podiel kontrolovaných subjektov na celkovom počte príspevkových organizácií (12 z 33 – čiže 36 % organizácií tohto typu; údaj z roku 2015) a s prihliadnutím na objem nakladania s verejnými financiami a majetkom, možno predpokladať, že obdobné problémy sa objavujú aj v ostatných príspevkových organizáciách spadajúcich pod rezort zdravotníctva.

Zovšeobecniť sa dá aj stav rozpočtov príspevkových a samosprávnych nemocníc. Rozpočty oboch skupín sú v rozhodujúcej miere schodkové, kumulovaná strata kontrolovaných nemocníc MZ SR dosiahla za kontrolované obdobie výšku takmer 87 mil. eur, v samosprávnych organizáciách 17 mil. eur. Kontrola zistila značné nedostatky v riadení rozpočtov a ostatných parametrov hospodárenia väčšiny kontrolovaných subjektov. Nedostatočný a nejednotný analytický prístup k rozpočtu neumožňoval objektívne porovnať jednotlivé zariadenia.

Jedným z poznatkov kontroly je konštatovanie, že zodpovednosť za neplnenie rozpočtu a za celý systém hospodárenia sa líšil podľa nemocníc. Príkladom môže byť vývoj mzdových nákladov. Kým niektoré nemocnice ich vývoj držali v miere zákonných nárokov, iné ich prekračovali bez ohľadu na dosahované hospodárske výsledky a zadlženosť. Osobné náklady rástli najviac v DFN Košice (42,57 %), čo je absolútne najvyšší nárast osobných nákladov zo všetkých doposiaľ kontrolovaných nemocníc, najmenej v Bratislave (30,32 %). Celkový najnižší nárast osobných nákladov bol dosiahnutý v UN Košice, a to 13,03 %. Za rastom týchto nákladov vo všetkých nemocniciach sú najmä zákonné nároky priznané lekárom a sestram v danom období.

Obdobne rozdielny je aj vývoj nákladov na lieky a materiál. Vывodzovanie zodpovednosti za neplnenie rozpočtu, za rastúcu zadlženosť či za neodváždzanie sociálnych odvodov, je minimálne alebo takmer žiadne. NKÚ SR to považuje za jeden z vážnych trvalých problémov týchto organizácií, ktorý sa prenáša do celého systému zdravotníctva. Úrad preto MZ SR, ale aj jednotlivým samosprávam, ktoré sú zriaďovateľmi zdravotníckych zariadení, odporúča, aby hľadali všetky zákonné možnosti, ktoré posilnia zodpovednosť manažmentu za dosahované výsledky. Zlé hospodárenie nemocníc sa podpisuje aj pod modernizačný dlh prejavujúci sa zlým stavom budov, ale aj zastaranosťou zdravotnej techniky. Nehovoriac o tom, že aj minimálna výstavba, rekonštrukcia či nákup novej techniky neboli v súlade s plánom investícií.

Náklady na zdravotnú starostlivosť

Problémom nemocníc je, že výška nákladov na poskytovanú zdravotnú starostlivosť vysoko prekračuje hodnotu jej úhrad zo zdravotných poisťovní. Priemerné náklady na 100 eur uhradenej zdravotnej starostlivosti v príspevkových organizáciách predstavovali sumu 133,50 eur, v samosprávach 111,28 eur, čo nasvedčuje tomu, že hlavná činnosť nemocníc dosahuje náklady, ktoré nie sú v plnej miere hradené. Výnimku tvoria srdcovocievne ústavy (transformované zdravotnícke zariadenia), ktorých priemerné náklady na 100 eur poskytnutej zdravotnej starostlivosti predstavovali 99,18 eur, čiže na každých 100 eur poskytnutej starostlivosti bol dosiahnutý zisk v sume 0,82 eur.

Verejné obstarávanie

Verejné obstarávanie tovarov a služieb vykazovalo viaceré znaky nedodržania princípov a zásad verejného obstarávania. Podozrenie z predraženia zdravotnej techniky kontrolóri identifikovali vo viacerých prípadoch, ako napríklad pri nákupe operačných stolov v DFN Košice (o 124,33 %); pri mobilnom RTG prístroji v NsP Považská Bystrica (o 80,56 %); pri parnom sterilizátore v NsP Nitra (o 71 % viac, ako za podobný prístroj zaplatila Kysucká NsP Čadca); pri uroskope Omnia v N Poprad (o 40,90 %); pri mapovacom systéme elektro-anatomického CARTO v SÚSCH Banská Bystrica (o takmer 83 %) a pri mimotelovom obehu

PERFORMER (o viac ako 77 %). Nehospodárnosť kontrolóri zistili aj v prípade USG prístroja v cene takmer 100-tisíc eur v NsP Považská Bystrica, ktorý bol využitý iba čiastočne a funkcionality tohto prístroja v hodnote takmer 30-tisíc eur neboli využívané vôbec. Kontrola preukázala, že formálne sa zákon o verejnom obstarávaní vo väčšine prípadov dodržiava, ale je predovšetkým na manažmente nemocníc, či sa naplní aj zámer obstarania – dosiahnuť za verejný zdroj čo najväčšiu hodnotu.

Manažmenty viacerých subjektov pristúpili k zmene poskytovateľa stravovacích služieb (FNsP B. Bystrica, FN Trnava, FN Trenčín), čo znamená že plnením koncesionárskych zmlúv sa zabezpečuje stravovanie pacientov a zamestnancov. Tento typ zmluvy na zabezpečenie služieb nevyužila žiadna z detských fakultných nemocníc. NKÚ SR v záveroch z prvej etapy kontroly upozorňoval na mnohé problémy a riziká spojené s využívaním koncesionárskych zmlúv. Okrem iného, vo všetkých kontrolovaných nemocniciach, ktoré uzatvorili koncesionárske zmluvy, došlo k výraznému rastu nákladov na služby – napr. vo FN Trnava a vo FNsP B. Bystrica cca o 60 %. NKÚ SR opakovaním zdôrazňuje, že posudzovaniu vhodnosti a výhodnosti uzatvárania koncesionárskych zmlúv je potrebné zo strany zakladateľa venovať mimoriadnu pozornosť.

Neuhradené záväzky

Charakteristickým znakom hospodárenia všetkých kontrolovaných nemocníc bola vysoká hodnota neuhradených záväzkov voči dodávateľom, často už po dobe splatnosti, ale v mnohých prípadoch aj voči sociálnej poisťovni. V roku 2015 bola hodnota záväzkov o 1/4 vyššia než hodnota majetku, v prípade FNsP Žilina až 174-percentné prekročenie hodnoty majetku. Výrazné rozdiely sú aj v prípade DFNSBB, v ktorej ide o 71-percentné, v DFNSP Bratislava je to 152-percentné prekročenie. Záväzky troch nemocníc – UN Bratislava, UN Košice a FNsP Prešov, tvorili v roku 2015 až 60 % záväzkov všetkých kontrolovaných príspevkových organizácií.

Medzi nemocnicami existujú výrazne rozdielne výsledky hospodárenia. V minulosti sa napriek týmto rozdielom prijalo v princípe plošné oddlžovanie, ktoré neprinieslo očakávaný efekt. Z tohto dôvodu NKÚ SR ministerstvu zdravotníctva odporučil, aby bol prípadný program oddlžovania pre jednotlivé nemocnice rozdielny v čase a v miere oddlženia, a zároveň ho podmienil dosahovaním cieľov, ktoré zabezpečia zastavenie zadlžovania nemocníc.

Kontrolóri v súčasnosti realizujú už tretiu etapu kontroly, v rámci ktorej preverujú zdravotnícke zariadenia s rôznymi formami hospodárenia a nakladania s majetkom. Po jej ukončení sa zamerajú na samotný rezort zdravotníctva a všetky tri zdravotné poisťovne.

Zoznam 13 kontrolovaných subjektov:

Detská fakultná nemocnica s poliklinikou Bratislava	DFNSP Bratislava
Detská fakultná nemocnica s poliklinikou Banská Bystrica	DFNSP B. Bystrica
Detská fakultná nemocnica Košice	DFN Košice
Dolnooravská nemocnica s poliklinikou MUDr. L. Nádaši Jégého Dolný Kubín	DNsP D. Kubín
Mestská nemocnica prof. MUDr. Rudolfa Korca, DrSc., Zlaté Moravce	MN Z. Moravce
Národný ústav srdcových a cievnych chorôb, a.s., Bratislava	NÚSCH Bratislava
Nemocnica Alexandra Wintera, n. o., Piešťany	N Piešťany
Nemocnica s poliklinikou Považská Bystrica	N Poprad
Nemocnica s poliklinikou Prievidza	NsP P. Bystrica
Nemocnica Poprad, a.s.	NsP Prievidza
Nemocnice s poliklinikami Nitra – prevádzky v Topoľčanoch a Leviciach	NsP Nitra
Stredoslovenský ústav srdcových a cievnych chorôb, a.s., B. Bystrica	SÚSCH B. Bystrica
Východoslovenský ústav srdcových a cievnych chorôb, a.s., Košice	VÚSCH Košice

Vybrané ukazovatele príspevkových organizácií zriadených MZ SR k 31. 12. 2015

	Majetok	Náklady	Výnosy	Objem poskytnutej ZS	Platby od ZP	Priemer. prep. počet zamestnancov
UN Bratislava	142 353	212 617	170 108	161 571	156 602	5 859,60
FNsP B. Bystrica	55 221	82 766	78 835	64 964	63 839	2 038,76
UN Košice	77 878	110 795	97 207	82 728	80 921	3 300,50
FN Nitra	54 542	40 407	43 252	40 222	39 431	1 190,00
FNsP N. Zámky	22 524	35 003	34 065	32 913	32 059	1 195,96
FNsP Žilina	20 078	48 557	44 840	41 051	40 362	1 532,78
FN Trnava	32 572	38 154	35 514	31 483	30 993	1 056,42
FN Trenčín	22 567	47 006	42 405	41 505	39 647	1 336,28
FNsP Prešov	49 734	74 318	61 380	60 437	56 427	2 174,38
DFNSP BB	10 530	10 665	10 676	10 300	9 512	298,64
DFNSP Bratislava	29 554	44 951	39 784	36 126	35 668	1 146,90
DFN Košice	19 487	15 128	15 250	11 556	12 996	581,24
Spolu	537 040	760 367	673 316	614 856	598 457	21 711,46

Zdroj: NKÚ SR